

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Την Κυριακή 20/12/2009 ώρα 11.00 στο κινηματοθέατρο της Αριστοτέλειον η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών παρουσιάζει την νέα εμβληματική έκδοσή της *Οι Πρόσφυγες στη Μακεδονία. Από την τραγωδία στην εποποιΐα*. Πέντε καθηγητές Πανεπιστημίου και εννέα ειδικοί πανεπιστημιακοί τεκμηριώνουν ολοκληρωμένα, για πρώτη φορά, το ανυπέρβλητο εκείνο εθνικό εγχείρημα. Δεκάδες φωτογραφίες και πρωτότυπα έγγραφα συμπληρώνουν έναν τόμο μεγάλου σχήματος που κυκλοφορεί πανελλαδικά από τις εκδόσεις «Μίλητος». Χορηγός ο πρόσφυγας Νικόλαος Χαϊτογλου.

Η εγκατάσταση, η επιβίωση και η κομβικής σημασίας συμβολή των προσφύγων στην πορεία και στην φυσιογνωμία του Νεότερου Ελληνισμού εγείρουν ένα λαμπρό ειρηνικό έπος, το οποίο παραμένει ακόμη άγνωστο. Σε συνθήκες καταστροφής μεταξύ 1922-1938 ο ελληνισμός υπερβαίνει την τρέχουσα Λογική και την αμείλικτη Αριθμητική. Το έπος εκείνο είναι διδακτικό σε μian εποχή παρακμής και ολόπλευρης κρίσης, όπως η σημερινή.

Κατά την Μικρασιατική Καταστροφή το 1922, μετά την υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών, 1,5 εκατομμύριο πρόσφυγες της Ανατολής κατέφυγαν στην Ελλάδα όπου μεταξύ 1913-1919 είχαν ήδη προσφύγει εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες της Άνω Μακεδονίας, της Ανατολικής Ρωμυλίας, της Αλβανίας και της Νοτίου Ρωσίας.

Στην ηττημένη βαρειά, διχασμένη ακόμη βαθεία, κατεστραμμένη πλήρως οικονομικά και διαλυμένη κοινωνικά χώρα πλανώνται άνεργοι εντωμεταξύ διακόσιες χιλιάδες οργισμένοι στρατιώτες της Στρατιάς Μικράς Ασίας.

Η ελονοσία και η φυματίωση, οι δυο πιο θανατηφόρες ασθένειες, σκότωναν πολύ περισσότερους από όσους οι πόλεμοι. Βάλτη και έλη κάλυπταν ή κύκλωναν την αγροτική γη, ενώ στις πόλεις, που ήσαν μικρές δίχως υποδομές, η εγκατάσταση αστών προσφύγων προκαλούσε έκρηξη πληθυσμού, ανεργίας και προστριβών.

Και, όμως! Εκείνη η Ελλάδα δεν έπεσε ούτε καν γονάτισε. Αντίθετα, σε 15 μόλις χρόνια δυνάμωσε και πρόκοψε παρά την πτώχευση, τα ενδιάμεσα στρατιωτικά κινήματα και τις εναλλαγές πολιτειακών καθεστώτων.

Οι ψυχροί αριθμοί απεικονίζουν αυθεντικά το συγκριτικό μέγεθος της αλλαγής.

Το 1920 ο πληθυσμός της Ελλάδος αριθμούσε 5.536.000 άτομα εκ των οποίων 4.470.000 ήσαν Έλληνες. Μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών και μέσα στα ίδια γεωγραφικά της όρια του 1920, η Ελλάδα το 1924 αριθμούσε 6.205.000 άτομα εκ των οποίων 5.822.000 ήσαν Έλληνες. Ο ελληνικός πληθυσμός αυξήθηκε κατά 40%. Η εθνική ομοιογένεια, από το 80,75% το 1920, ανήλθε το 1924 στο 93, 83%.

Στην Μακεδονία κτίσθηκαν 1.047 αγροτικοί οικισμοί με 446.094 πρόσφυγες, στην Δυτική Θράκη 574 αγροτικοί οικισμοί με 72.000 πρόσφυγες και σ' ολόκληρη την υπόλοιπη Ελλάδα μόνον 373.

Μέχρι το 1938 απαλλοτριώθηκαν 1.724 μεγάλα αγροκτήματα με συνολική έκταση 12 εκατομμυρίων στρεμμάτων και παραχωρήθηκαν αποκλειστικά σε 130.000 οικογένειες γηγενών ακτημόνων, ενώ σε 143.591 οικογένειες προσφύγων παραχωρήθηκαν 8,3 εκατομμύρια στρέμματα. Απ' αυτά το 80% ήσαν ανταλλάξιμα μουσουλμανικά. Έτσι οι πρόσφυγες, πολυαριθμότεροι κατά 10% από τους αποκατασταθέντες γηγενείς, έλαβαν μόνον το 70% της γης που δόθηκε στους γηγενείς.

Εκατοντάδες νέες προσφυγικές συνοικίες δημιουργήθηκαν μέσα στις πόλεις. Στην Αθήνα και στην τότε πολίχνη του Πειραιά εγκαταστάθηκαν 343.721 πρόσφυγες. Σε ένα μόνο χρόνο, το 1924, κτίσθηκαν 30.000 προσφυγικά οικήματα, ακόμη και παραπήγματα, στην Αθήνα, η οποία το 1918 διέθετε 25.000 μόνον οικήματα και το 1924 διπλασίασε τον πληθυσμό της σε 550.000 κατοίκους, από 240.000 το 1918.

Χάρης στους πρόσφυγες, μέσα στα επόμενα 15 μόνον χρόνια σημειώνεται εκρηκτική αύξηση της γεωργικής και βιομηχανικής παραγωγής.

Μεταξύ 1928-1938 η γεωργική παραγωγή στο σύνολό της αυξάνεται κατά 100% και ειδικότερα η παραγωγή σιτηρών κατά 142%. Μεταξύ 1928-1932 η τελευταία κυβέρνηση Βενιζέλου εκτελεί εγχειοβελτιωτικά, αποξηραντικά και αρδευτικά έργα, τεράστια για τις τότε τεχνικές δυνατότητες της εποχής και τους πόρους της ελληνικής οικονομίας. Οι καλλιεργημένες εκτάσεις το 1923 ανέρχονταν σε 12,7 εκατομμύρια στρέμματα και το 1938 διπλασιάστηκαν σε 24,1 εκατομμύρια στρέμματα.

Ταυτόχρονα 570.477 πρόσφυγες εγκατεστημένοι στα αστικά κέντρα συγκροτούν το εργατικό προλεταριάτο και αυξάνουν θεαματικά την βιομηχανική παραγωγή. Το 1920 το εργατικό δυναμικό της Ελλάδος περιορίζεται σε 60.000 άτομα, αλλά το 1938 φτάνει στους 227.500 εργάτες.

Το 1923 η αξία της βιομηχανικής παραγωγής είναι 3,1 δισεκατομμύρια δραχμές, σε έξι χρόνια περνάει στα 7,1 δις και το 1938 ανέρχεται σε 13,5 δις. Εξίσου ραγδαία αυξάνεται και ο όγκος της βιομηχανικής παραγωγής: κατά 65% μεταξύ 1923-1929 και ξανά κατά 65% μεταξύ 1930-1938.

Αντίστοιχα αυξάνονται και οι μονάδες παραγωγής. Το 1920 λειτουργούσαν 33.811 μικρές βιομηχανίες και βιοτεχνίες, που το 1929 γίνονται 61.485 αυξανόμενες κατά 82%. Δεν αυξάνεται μόνον ο αριθμός τους αλλά και το μέγεθός τους.

Η ελληνική παραγωγή υποκαθιστά θεαματικά στην ελληνική αγορά τα εισαγόμενα ξένα προϊόντα. Το 1928 καλύπτει το 58% των ελληνικών αναγκών σε βιομηχανικά προϊόντα και το 1938 καλύπτει το 78,84%. Η εξάρτηση της ελληνικής βιομηχανίας από ξένες πρώτες ύλες ανερχόταν στο 43% των αναγκών το 1928 και έπεσε στο 25% το 1938.

Αυτή, όμως, η μοναδική δημιουργία επιτυγχάνεται μέσα στην εσχάτη πενία. Για να αγοράσει μόνον το ψωμί της μια οικογένεια εργατών δαπανούσε το 25% του εισοδήματός της. Μετά το κραχ του 1929 στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, 1.362.000 ελληνικές οικογένειες, σε σύνολο 1.642.000, συγκέντρωναν ετήσιο εισόδημα κατώτερο από τα όρια συντηρήσεως. Εντωμεταξύ ο εξωτερικός δανεισμός της χώρας αυξανόταν και το 35% έως και 40% των δημοσίων εσόδων καταβρόχθιζε η εξυπηρέτηση του χρέους.

Οι αναλογίες είναι παρόμοιες με την σημερινή δημοσιονομική και οικονομική κρίση αλλά αντίστροφες σε αποτέλεσμα. Κάτω -και- από εκείνες τις οικονομικές συνθήκες εκείνο το επίτευγμα της Ελλάδος και των προσφύγων της είναι ένα θαύμα.